

Eduskunta Tarkastusvaliokunta

Asia: K 1/2020 Hallituksen vuosikertomus 2019, K 17/2020 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2019 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta ym.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa seuraavista teemoista:

- harmaan talouden riippumattoman tutkimustoiminnan laajentamista aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä yksityishenkilöiden toimintaan ja toiminnon resursseihin
- harmaan talouden torjuntakeinojen vaikuttavuuden jälkiseurannasta
- viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittämisestä harmaan talouden torjunnassa sekä
- viranomaisten harmaan talouden torjunnan toimintaedellytysten turvaamisesta.

Tarkastusvaliokunta on pyytänyt asiantuntijaa kertomaan, millä toimenpiteillä uusi harmaan talouden torjunnan toimenpideohjelma vastaa tarkastusvaliokunnan esille nostamiin asioihin.

Lausuma

Verohallinto on valmistellut asiaa Yritysverotusyksikön, Esikunta- ja oikeusyksikön sekä Harmaan talouden selvitysyksikön yhteistyönä ja lausuu seuraava:

Harmaan talouden riippumattoman tutkimustoiminnan laajentaminen aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä yksityishenkilöiden toimintaan

Valtioneuvoston periaatepäätökseen kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2020-2023 sisältyy suuri määrä hankkeita ja konkreettisia toimenpiteitä. Kohta 4 koskee Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan ja vi-

ranomaisyhteistyön kehittämistä. Yhtenä alakohtana selvitetään harmaan talouden riippumattoman tutkimustoiminnan laajentamista aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä yksityishenkilöiden toimintaan ja taataan sille riittävät resurssit.

Toimenpideohjelman mukaan vastuutahoja ovat Valtiovarainministeriö ja Verohallinto. Aggressiivista verosuunnittelua koskevan tutkimustoiminnan osalta selvitys on aloitettu Verohallinnon sisäisenä selvityksenä, jonka jälkeen edetään keskusteluihin Valtionvarainministeriön kanssa. Verohallintoon on perustettu elokuun 2020 lopulla työryhmä, jossa on mukana Yritysverotusyksikön, Henkilöverotusyksikön ja Harmaan talouden selvitysyksikön asiantuntijoita. Työryhmän tavoitteena on selvittää/kartoittaa harmaan talouden riippumattoman tutkimustoiminnan laajentamisedellytyksiä aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä tällaisen tutkimustoiminnan tarvitsemia resursseja.

Verohallinnon sisäinen työryhmä on aloittanut työnsä aggressiivisen verosuunnittelun käsitteen määrittelyllä sekä eri yksiköiden näkökulmien kartoituksella. Käsitteellisesti aggressiivinen verosuunnittelu on laaja, vaikeasti määriteltävissä ja siihen on liitettävissä juridisen näkökulman lisäksi myös esimerkiksi moraalinen konteksti. Haastavaa on myös hahmottaa rajapintoja lain hengen mukaisen verosuunnittelun ja laittoman toiminnan (veronkierron) välillä. Tutkimustoiminnan kannalta on olennaista jättää tilaa eri näkökulmille, eikä terminologiaa tule tästä syystä määrittellä liian ahtaasti.

Tutkimustoiminta edellyttää muun muassa monipuolista substanssiosaamista kansallisesta ja kansainvälisestä verolainsäädännöstä, hyvää osaamista verovalvontatyöstä sekä tieteellisen kirjoittamisen ja tutkimisen osaamista. Hankkeelle varattu määräraha huomioiden johtoajatuksena on järjestää aggressiivisen verosuunnittelun tutkimustoiminta Verohallinnon olemassa olevien prosessien yhteyteen, hyödyntäen operatiivisen toiminnan substanssiasiantuntijoiden osaamista. Samalla on kuitenkin varmistettava, etteivät tutkimustoiminnan vaatimat operatiivisen tason resurssit vähennä Verohallinnon fiskaalisen päätehtävän vaatimia resursseja.

Tutkimustoiminnan vetovastuu voisi sijoittua Verohallinnon uudessa, vuoden 2021 alusta toteutuvassa organisaatiomallissa mahdollisesti Asiakkuusyksikköön, veroriskienhallinnan osa-alueelle, josta tutkimustoimintaa johdettaisiin esimerkiksi ohjausryhmän muodossa. Ohjausryhmä asettaisi säännöllisesti tutkimukselle aihealueet ja tavoitteet sekä valvoisi tutkimuksen edistymistä. Tavoitteena olisi allokoida toimenpideohjelman mukaisia lisäresursseja tutkimusryhmään, erityisesti johtamaan ja tukemaan tieteellisen tutkimuksen vaatimaa työskentelytapaa.

Työryhmän työ on edelleen kesken ja tästä syystä edellä kuvattuihin seikkoihin voi tulla muutoksia ennen lopullisen selvityksen valmistumista. Verohallinnon sisäinen selvitys on tarkoitus saada valmiiksi marraskuun 2020 loppuun mennessä, jonka jälkeen aiheen käsittelyä jatketaan yhdessä Valtiovarainministeriön kanssa.

Harmaan talouden torjuntakeinojen vaikuttavuuden jälkiseuranta

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on todennut, että yhteiset tavoitteet, tavoitteiden toteutumisen ja resurssien seuranta ovat kannatettavia koko viranomaisketjun toimivuuden kannalta. Valiokunnan mukaan vaikuttavuuden seuranta on tärkeä asia ja vaikuttavuuden mittaamista tulee jatkaa sen haastavuudesta huolimatta, luoda mittareita sekä kehittää tietojen keräämistä ja tilastointia.

Tarkastusvaliokunnan esiin nostamat asiat harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan yhteisistä tavoitteista, tavoitteiden toteutumisen seurannasta ja resurssien seurannasta ovat kannatettavia. Mittareita erilaisten harmaan talouden torjunnan toimenpiteiden vaikutusten arviointiin tarvitaan.

Harmaan talouden strategia ja toimenpideohjelma ohjaa viranomaisten toimintaa tavoitteellisesti

Verohallinnon näkemyksen mukaan keskeinen viranomaisten harmaan talouden torjuntaa ja sen tavoitteita yhdenmukaisella tavalla tavoitteellisesti ohjaava asia on uusi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategia ja toimenpideohjelma. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian tavoitteena on:

- 1) edistää yritysten välistä tervettä kilpailua ja reiluja työmarkkinoita,
- 2) ennalta estää harmaata taloutta ja talousrikollisuutta,
- 3) turvata harmaata taloutta ja talousrikollisuutta torjuvien viranomaisten toimintaedellytykset sekä
- 4) kehittää harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa ja viranomaisyhteistyötä.

Toimenpideohjelmaan on kirjattu yli 20 erilaista hanketta ja yli 50 toimenpidettä, joiden avulla harmaan talouden vastaisia toimia lähdetään tehostamaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa hallituskauden aikana. Hankkeiden toteutukseen on varattu erillinen rahoitus osana julkisen talouden rahoitussuunnitelmaa. Strategiaa ja toimenpideohjelmaa päivitetään tarvittaessa sen voimassaoloaikana. Strategian ja toimenpideohjelman seurannasta vastaa talousrikostorjunnan toimeenpanoryhmä, joka raportoi etenemisestä työministeri Tuula Haataisen johtamalle harmaan talouden ohjausryhmälle. Verohallinnon sekä muiden viranomaisten on tullut ottaa huomioon toiminnassaan Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiset tavoitteet sekä siihen liittyvän toimenpideohjelman toteuttaminen.

Verohallinto tulee huomioimaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman vuotta 2021 koskevassa toimintasuunnitelmassaan. Verohallinto johtaa tai osallistuu yli kymmeneen harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman 2020–2023 hankkeeseen. Näitä ovat esimerkiksi hankkeet Verohallinnon tietojensaannin turvaamiseksi, telakoiden veronumerot, viestintäkonsepti työuraa lähestyville ja maa-hanmuuttajille, selvitys arvonnäveroilmoitusten tietosisällön laajentamisesta ja transaktiopohjaisesta raportoinnista sekä hanke viranomaisten tietojenvaihtosäännöksiä kehittämiseksi. Hankkeiden organisointi on toteutettu Verohallinnossa ja niiden etenemisestä raportoidaan säännöllisesti. Raportoinnissa otetaan huomioon vaikutusten arviointi.

Toimenpideohjelman hankkeet sisältävät vaikutusten arvioinnin

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaisen strategian ja toimenpideohjelman valmistelussa kiinnitettiin huomiota vaikutusten arviointiin. Jokaisessa toimenpideohjelman hankekirjauksessa on kohta "vaikutusten arviointi". Kaikilla hankkeilla on nimetyt vastuulliset ministeriöt ja viranomaiset. Heillä on myös velvollisuus huolehtia kyseisen hankkeen vaikutusten arvioinnista ja löytää toimenpiteiden arviointiin soveltuvat menetelmät.

Mittaamisselvitykset osana vaikuttavuuden arviointia

Harmaan talouden toimenpiteiden vaikuttavuutta on mahdollista tietyin edellytyksin arvioida erilaisin mittaamisselvityksin. Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö on erikoistunut mittaamisselvityksiin resurssiensa puitteissa. Harmaan talouden torjunnan toimenpiteiden vaikutusten mittaamiseen sekä myös harmaan talouden määrän mittaamiseen käytettävissä oleva resurssi on kuitenkin pieni.

Verohallinnon arvio on, että toimenpiteiden vaikuttavuuden mittaamiseen ei ole tällä hetkellä osoitettu laajasti pysyväisluonteisia kohdennettuja resursseja muuallakaan viranomaiskentässä.

Harmaan talouden uudistusten tai torjunnan toimenpiteiden vaikutusten mittaaminen tilastollisin menetelmin on mahdollista toteutetun uudistuksen jälkeen. Tällöin kuitenkin mittaamisselvityksen tekemiseen tulee olla käytettävissä kyseisen uudistuksen mittaamiseen soveltuvaa dataa ennen ja jälkeen toteutettua uudistusta. Lisäksi mittaamiseen onnistumisen edellytyksenä on se, että tunnistetaan kyseiseen mittaamistehtävään soveltuva mittaamismenetelmä. Harmaan talouden torjunnan toimenpiteiden vaikutusten mittaaminen, kuten myös harmaan talouden määrän mittaaminen, on haasteellista lähtökohtaisesti jo sen takia, että niissä mitattavat asiat eivät yleensä ole todettavissa suoraan käytettävissä olevasta datasta, vaan mitattava asia saatetaan joutua päätelemään epäsuorasti. Uudempaa näkökulmaa harmaan talouden mittaamiseen ovat tuoneet ns. profilointiin perustuvat mittaamisselvitykset, joista saadut kokemukset ovat rohkaisevia ja joita kannattaa niiden toteuttamisen vaikeudesta huolimatta jatkaa. Mittaamistapoja kehitetään jatkuvasti seuraamalla kansainvälistä vaikuttavuus- ja arviointitutkimusta ja niiden metodeja sekä tekemällä kansainvälistä yhteistyötä muun muassa verovajeen ja sen osatekijöiden arvioinnissa.

Kyselytutkimukset toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin tukena

Yhtenä keinona toimenpiteiden etukäteiseen ja jälkikäteiseen vaikuttavuuden arviointiin ovat sekä yrityksille että harmaan talouden torjuntaa tekeville virkamiehille kohdistetut kyselytutkimukset. Esimerkiksi Harmaan talouden selvitysyksikkö teki Vaasan Yliopiston kanssa kyselytutkimuksen harmaasta taloudesta kuljetus- ja logistiikka-alalle, majoitus- ja ravitsemisalalle sekä rakennuslalle. Toteutetussa kyselyssä kysyttiin mm. harmaan talouden määrän kehitystä sekä valikoitujen torjuntaa koskevien ehdotusten vaikuttavuutta. Vastaavan kaltaisia teemoja on käsitelty laajemmassa virkamiehistöille kohdistetuissa harmaan talouden kyselytutkimuksissa. Kyselytutkimukset on julkaistu www.harmaa-talous-rikollisuus.fi tilannekuvasivustolla.

Viranomaistoiminnan tehokkuus ja vaikuttavuus - Harmaa talous & talousrikollisuus tilannekuvasivusto tietolähteenä ilmiöihin ja valvontatilastoihin

Yksi tärkeä tietolähde harmaan talouden ja talousrikollisuuden ilmiöiden ja torjunnan vaikuttavuuden arvioimiseksi on harmaa talous & talousrikollisuus tilannekuvasivusto www.harmaa-talous-rikollisuus.fi. Sivustolla kuvataan ajankohtaisia harmaan talouden ilmiötä ja niiden vaikutuksia, keskeisiä harmaan talouden mittaamiseen liittyviä selvityksiä ja tutkimuksia sekä eri viranomaisten valvontaa koskevia tietoja, esimerkiksi valvonnan tilastotietoja.

Viranomaisten valvontatilastot kertovat ensisijaisesti viranomaisten toiminnasta. Valvontatilastoja voidaan yhdessä muiden tietojen kanssa hyödyntää osana toiminnan vaikuttavuuden arvi-

ointia. Esimerkiksi Yritysverotusyksikköön sijoitetun vakaviin veropetoksiin erikoistuneen toiminnon tekemistä verotarkastuksista 87 % johtaa verojen määräämiseen ja 75 % edelleen rikosilmoitusharkintaan. Siten osumatarkkuus on korkea. Toiminnon maksuunpannuista ALV-veroista kertyy noin puolet. Harmaan talouden torjunnan alv-rekisteröinnin petoksia estävä vaikutus on ollut viime vuonna vähintään 30 m€, kun vilpillinen toimija aiheuttaa rekisteriin päästyään keskimäärin 5 000 € veromenetyksen kuukaudessa. Verohallinnon harmaan talouden torjunta tuottaa jatkuvasti myös havaintoja väärinkäytöksistä ja laiminlyönneistä muiden viranomaisten valvotuihin asioihin, esimerkiksi sosiaalietuuksiin ja vakuutuksiin liittyen ja näistä annetaan tietoa toimenpiteitä varten. Siten vaikuttavuus on pelkkää verotuskenttää laajempaa.

Verohallinto on tiedostanut vaikuttavuuden mittaamisen omassa toiminnassaan ja asiaan on kiinnitetty huomiota osana käynnissä olevaa organisaatiomuutosta. Käytännössä esimerkiksi käynnistymässä olevassa taksialan valvontahankkeessa otetaan alusta alkaen huomioon valvonnan vaikuttavuuden arviointi. Vakavien veropetosten kohdevalinnassa huomioidaan myös jatkuvasti takaisin saatavana olevaa varallisuutta ja sitä kautta rikoshyötyä.

On kuitenkin huomattava, että kaikki vaikuttavuuden arviointiin liittyvät tiedot eivät ole käytettävissä tai yhdistettävissä toisiinsa esimerkiksi rikosprossien pitkän keston takia. Haasteet koskevat tilanteita, joissa käsiteltävä tapaus ylittää viranomaisten ja hallinnonalojen rajat. Haasteita tuovat erilaiset kirjaamistavat sekä tilastointia koskevat järjestelmät.

Moniviranomaisyhteistyömallien vaikuttavuuden arviointi

Viranomaisyhteistyötä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa on kehitetty ottamalla käyttöön ns. moniviranomaisyhteistyömalleja. Esimerkki tällaisesta on nopeutettu esitutkimamalli konkurssi- ja verorikosasioissa. Mallinnetut ratkaisut ovat todennäköisesti sujuvoittaneet ja yhdenmukaistaneet toimintatapoja viranomaisten välisessä yhteistyössä. Verohallinto pitää kannatettavina moniviranomaisyhteistyömallien jatkokehittämisen osana harmaan talouden toimenpideohjelmia sekä myös resurssien seurantaan liittyvien mallien käyttöönottamista. Moniviranomaismallien vaikuttavuutta voitaneen pidemmällä aikajänteellä arvioida ainakin prosessien kestoa koskevilla tutkimuksilla. Myös yhteisvalvontoihin rakennetaan yhtenäisiä toimintamalleja, joilla sujuvoitetaan ja tehostetaan valvontatapahtumia, ja saadaan laajempaa vaikuttavuutta, myös mediaa hyödyntämällä.

Kaikki vaikutukset eivät ole mitattavissa

Eriyisen haasteellisen vaikuttavuuden mittaamisen kannalta Verohallinto näkee ennalta estävän toiminnan, kuten esimerkiksi Yritysverotusyksikön harmaan talouden torjuntatoiminnon ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteistyönä suoritettua kaupunkiyhteistyön, jossa kaupunkien hankintahenkilöstöä koulutetaan tunnistamaan epärehellisiä sopimuskumppaneita, korrup-tiota ja muita taloudellisia väärinkäytöksiä. Harmaan talouden tunnistamiseen tähtäävää koulutusta on annettu vuonna 2019 myös muun muassa tilintarkastajille ja pankkien henkilökunnalle sekä oppilaitoksissa. Lisäksi yrityksiä on ohjattu varoituskirjeiden ja muun muassa sosiaalisen median kautta jaettavan videomateriaalin avulla rehellisen sopimuskumppanin löytämiseen.

Viranomaisten välisen tiedonvaihdon kehittäminen harmaan talouden torjunnassa

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiassa ja toimenpideohjelmassa (hanke 3.1) on todettu, että viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien tehokkaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntatyön ensisijaisena edellytyksenä on pystyä normaalissa toiminnassaan tunnistamaan asiakkaistaan harmaan talouden toimijat. Harmaan talouden toimijoiden tunnistamista ja valvontaa helpottavat ja tehostavat erityisesti yritystoimintaa ja sen taustahenkilöitä koskevien tietojen hyvä saatavuus sekä sähköiset palvelut viranomaisten välisessä tietojenvaihdossa.

Vuonna 2020 voimaan tulleita harmaan talouden toimijoiden tunnistamista ja harmaan talouden torjuntaa edistäviä säännöksiä on säädetty muun muassa:

- elintarvikelakiin (voimaan 1.6.2020), johon on säädetty edellytys elintarvikealan toimijan taloudellisesta luotettavuudesta, tämän valvontaan liittyvä tiedonsaantioikeus muilta viranomaisilta ja oikeus käyttää tiedonhankinnassa Harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiä sekä

- lakiin henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnosta (voimaan 1.9.2020), millä on mahdollistettu aikaisempaa laajempien viranomaistietojen käyttö oleskelulupien ja kansalaisuusasioiden harkinnassa ja oikeus käyttää tiedonhankinnassa Harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiä

Tämän lisäksi ministeriöissä on vireillä useampia lainsäädäntöhankkeita, joihin liittyy elinkeinonharjoittajan tai tämän lähipiirin taloudellisen luotettavuuden arviointia esim.

- työ- ja elinkeinoministeriössä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamiseen liittyvä hanke, jonka tavoitteena on muun muassa mahdollistaa julkisten velvoitteiden hoitamisen tarkistaminen myös sopimusaikana,

- työ- ja elinkeinoministeriössä valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettu laki, jolla säädettäisiin veroihin ja muihin julkisiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitamisen selvittämisestä avustuksia myönnettäessä, riittävän laajasta tiedonsaantioikeudesta sekä velvoitteidenhoitoselvityspalvelun käyttämisestä tiedonhankinnassa,

- ympäristöministeriössä jätelain muutos, jossa ehdotetaan jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiksi vaatimuksia rekisteröitävän veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitamisesta sekä ulosottovelkojen hoitamisesta,

- maa- ja metsätalousministeriössä rehulain muutos, jossa ehdotetaan säädettäväksi rehualan toimijalle taloudellisen luotettavuuden vaatimus, tämän valvontaan liittyvä tiedonsaantioikeus muilta viranomaisilta ja oikeus käyttää tiedonhankinnassa Harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiä,

- sisäministeriössä sisäasioiden rahastoja koskevien säännösten uudistamista koskeva hanke, jossa ehdotetaan säädettäväksi, että avustuksen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke tai toiminta sekä

- sosiaali- ja terveysministeriössä sote-lakipaketti, jossa ehdotetaan yksityiselle palveluntuottajalle taloudellisen luotettavuuden vaatimusta.

Uudessa harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimenpideohjelmassa on lisäksi nostettu esiin viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien tehtäviä, joissa on harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan liittyvien toimivaltuuksien ja tietojen vaihtoa koskevien säännösten kehitystarpeita.

Kiinnitämme tarkastusvaliokunnan huomion seuraavaan asiaan. Yrityksille maksettavien yritystukien määrä on miljardiluokkaa ja niiden merkitys on korostunut koronatukien myöntämisen seurauksena. Harmaan talouden selvitysyksikkö on julkaissut vuonna 2014 selvityksen yritystukilakien lainsäädäntömuutostarpeista. Osa yritystukilakien kehittämisestä on edennyt ja osa ei ole. Suomessa yritystukien myöntämisessä sovelletaan laajasti valtionavustuslain (688/2001) säädöksiä, jotka mahdollistavat salassa pidettävien tietojen saannin julkisten velvoitteiden hoitamisesta tuen hakijan ja saajan taustojen selvittämiseksi. Tietojensaantioikeudessa on kuitenkin katvealueita, jotka eivät mahdollista riittävässä määrin taustojen selvittämistä. Tietojensaantioikeudet eivät ulotu yrityksen vastuuhenkilöihin eivätkä vastuuhenkilöiden muuhun yritystoimintaan. Myöskään rikostaustaa koskevaa tietojensaantioikeutta ei ole. Riskien arviointi jää näiden katvealueiden takia puutteelliseksi ja harmaan talouden selvitysyksikön tuottama velvoitteidenhoitoselvityspalvelu on vain osittaisessa käytössä tukia myöntävillä. Harmaan talouden selvitysyksiköllä ei ole tietoa mahdollisen valtioavustuslakiin tehtävän lakimuutoksen aikatauluista.

Rikostaustatiedot harmaan talouden torjunnan käyttöön

Harmaan talouden toimenpideohjelman kohdassa "3.1. Kehitetään viranomaisten tietojenvaihtosäännöksiä harmaan talouden toimijoiden tunnistamiseksi ja torjunnan tehostamiseksi" käsitellään rikosrekisteritietojen hyödyntämistä harmaan talouden torjunnassa. Vastuuhenkilön tai tosiasiassa toimijan aiempi rikollisuus on usein yhteydessä häiriöihin yrityksen verotukseen liittyvien ja muiden lakisääteisten velvoitteiden hoitamisessa. Rikostaustatietojen käyttö edistäisi riskiasiakkaiden tunnistamista ja tehostaisi valvontaresurssien käyttöä viranomaisissa. Verohallinnossa tämä tarkoittaisi mm. potentiaalisten väärintoimijoiden pääsyn estämistä rekistereihin, palautuspetosten tehostettua torjuntaa sekä entistä riskiperusteisempaa kohdevalintaa.

Verohallinnolla ei ole nykyisin oikeutta saada rikosrekisteritietoja verovalvontaa ja harmaan talouden torjuntaa varten. Rikosrekisteritietojen luovuttaminen Verohallinnolle näihin käyttötarkoituksiin edellyttää oikeusministeriön toimialaan kuuluvan rikosrekisterilain muuttamista.

Verohallinto on laatimassa syksyn 2020 aikana selvityksen, jossa kuvataan rikosrekisteritietojen käyttötarpeet Verohallinnossa, verovalvonnan ja harmaan talouden torjunnan kannalta relevantit rikosnimikkeet, tietojen luovuttamistavat oikeusrekisterikeskukselta Verohallinnolle sekä tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Selvityksen pohjalta on tarkoitus käydä keskustelua asian edistämisestä oikeusministeriön kanssa.

Viranomaisten harmaan talouden torjunnan toimintaedellytysten turvaaminen

Toimivaltuudet ja tarkastusoikeudet sekä verovelvollisen esittämisen- ja selvittämiselvöllisyyden laiminlyönteihin puuttuminen

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaisen toimenpideohjelman hankkeessa kehitetään Verohallinnon ja Tullin yritystarkastuksen toimintamahdollisuuksia selvittää ilmoittamislaiminlyöntejä ja arvioidaan niihin liittyvien sanktioiden riittävyttä vastaamaan nyky maailman haasteita. Kyseessä on Valtiovarainministeriön, Verohallinnon ja Oikeusministeriön vuosille 2020–2023 ajoittuva hanke.

Verorikokset ovat kansainvälistyneet, monimutkaistuneet ja usein nivoutuneet muiden talousrikosten kanssa. Lisäksi digitaalisuus on nopeuttanut myös petollisia liiketoimia. Verotarkastajien toimivaltuudet erityisesti harmaan talouden torjunnassa sekä tarkastusoikeutta koskeva sääntely ovat jääneet Suomessa sekä kansallisesti kuin kansainvälisesti vertailtuna varsin puutteelliseksi vastaamaan nykyaikaisiin. Samanaikaisesti esitutkintaviranomaisen kanssa tehtävissä verotarkastuksissa ei yleensä ole ongelmaa tarkastuksen tarkastusoikeuden tai toimivaltuuksien suhteen. Esitutkintaviranomaisten rajallisten resurssien vuoksi vain osa vakavista veropetoksista tehdään ns. reaaliaikaisina, syynä ovat toisinaan myös epävarmat etukäteistiedot tarkastusta aloitettaessa. Harmaaseen talouteen erikoistuneiden verotarkastajien tutkinnallinen osaamistaso on kuitenkin hyvin korkea, ja sen valjastaminen käyttöön täysimääräisemmin jo ennen esitutkinnan alkamista olisi perusteltua ja tehostaisi torjuntaa.

Suomessa verovelvollisella on voimassa olevan lainsäädännön mukaan esittämisen- ja selvittämiselvöllisyys tarkastuksen aikana. Verovelvollisen esittämisen- ja selvittämiselvöllisyyttä voidaan pitää vanhentuneena ja kansainvälisestikin vertailtuna riittämättömänä perusteena verotarkastuksille harmaan talouden torjunnassa. Nykytilanteessa verotarkastajalla ei ole oikeutta itse ottaa haltuun kirjanpitoaineistoa eikä viedä sitä vastoin verovelvollisen tahtoa esimerkiksi Verohallintoon tarkastettavaksi, vaan aineiston haltuun ottaminen verovelvollisen vastustaessa edellyttää poliisin antamaa virka-apua. Harmaan talouden kohteisiin liittyviä aineistoja olisi kuitenkin usein perusteltua tutkia Verohallinnon tiloissa verovelvollisen halusta riippumatta. Usein näihin tilanteisiin liittyy vakava aineistojen hukkaamis- tai hävittämisvaara.

Nyky päivänä kirjanpito ja muu verovelvollisen toimintaan liittyvää materiaali on käytännössä sähköisessä muodossa. Pilvipalveluista, palvelimista, tietokoneilta, sähköposteista ja älypuhelimista on saatavilla aineistoa tapausten tutkimiseksi ja verotukseen vaikuttavien seikkojen todentamiseksi. Virka-avun pyytäminen poliisilta on joissakin tapauksissa nykypäivään liian hidas menettely. Verohallinnon tiedonsaantioikeuksia arvioitaessa tulee huomioida siten myös IT-forensiikkaan rinnastuvia kysymyksiä. IT-forensiikka on esitutkinnassa osa rikostutkintaa ja sen toteuttaminen on mahdollista vain esitutkintalainsäädännössä säädetyin toimivaltuuksin ja keinoin. Ongelmana on, että Poliisin resurssit eivät riitä tuottamaan tarvittavia sähköisen tutkinnan palveluja Verohallinnon tarpeisiin, eikä Verohallinto olemassa olevilla työkaluilla pysy perässä digitaalisen maailman mahdollistamien veropetosten selvittämisessä. Vaikka toisaalta Tulli on esitutkintaviranomainen, ei IT-forensiikkaa voida toteuttaa hallinnollisissa verotarkastuksissa nykyisen Tullilain perusteella.

Useiden muiden viranomaisten valvontatoiminnassa sääntelyn lähtökohtana on viranomaisen **oikeus** tarkastukseen (Suomessa mm. Finanssivalvonta, Energiavirasto, Kilpailu- ja Kuluttajavi-

rasto, aluehallintovirasto alkoholilupa-asioissa sekä tietyt EU:n erityistukien valvonnasta vastaavat viranomaiset). Myös oikeudesta ottaa haltuun kirjanpitomateriaalia on säädetty useiden viranomaisten osalta.

Tarkastusoikeudesta säättämisen lisäksi, jotta tiedonsaanti tosiasiasa turvattaisiin kaikissa tapauksissa, tulisi tarkastusoikeuden sisältää ”pakkokeinomaisia” piirteitä. Useiden muiden Euroopan valtioiden veroviranomaisia koskevaan sääntelyyn verrattuna Suomen veroviranomaisella on selvästi rajoitetummat toimivaltuudet tutkia verotusasiaa verovelvollisen myötävaikutuksesta riippumatta. Huomionarvoista on erityisesti Norjan vuoden 2020 alusta voimaan tullut tarkastuksen toimivaltuuksia koskeva lainsäädäntömuutos. Vastaavat säännökset ovat olleet Ruotsissa käytössä jo vuosia. Käytännössä tuomioistuin voi antaa veroviranomaiselle tiettyjen laissa säädettyjen edellytysten täytyessä luvan ottaa pakkokeinoin haltuun tarkastuksessa tarvittavaa aineistoa. Aineisto voi olla myös sähköisessä muodossa. Aikaisempi lainsäädännön tila, johon Norjan veroviranomaiset havaitsivat muutoksen tarvetta, vastasi Suomen lainsäädäntöä.

Toimivaltuuksien kehittäminen tehostaisi verotarkastusten läpimenoaikoja ja aineiston perusteella saataisiin entistä laadukkaampia ja todistusvoimaisempia verotarkastuskertomuksia. Muut viranomaiset, mukaan lukien esitutkintaviranomaiset, saisivat omaa toimintaansa varten laadukkaampaa tietoa. Tehostettuja toimivaltuuksia käytettäisiin vain jos 1) verovelvollinen ei noudata lain mukaista selvittämisvelvollisuutta tai 2) on oletettavissa, että verovelvollinen (tai joku muu) kätkee, väärentää tai tuhoaa kirjanpito- tai muuta aineistoa.

Verotusmenettelylaissa harmaan talouden torjunnan näkökulmasta keskeisimpinä säännöksistä voidaan pitää VML 2 luvun 11 §:ssä säädettyä velvollisuutta esittää pyynnöstä lisätietoja ja/tai tositteita sekä 14 §:ssä säädettyä velvollisuutta esittää kirjanpito- ja muu aineisto verotarkastusta varten. Verotarkastuksen tarkastusoikeudesta säättäminen voitaisiin toteuttaa muuttamalla VML 14 §:ää. Vastaavasti Tullin hallinnollisia tarkastusoikeuksia voitaisiin laajentaa kansallisesti muuttamalla tullilain 8 ja 102 §:iä. Samassa yhteydessä voitaisiin säätää tarkastuksen toimivaltuuksien lisäämisestä.

Lisäksi tulee arvioida verotusmenettelylakien säännöksiä ehdollisen laiminlyöntimaksun määrittämisestä tilanteissa, joissa verovelvollinen ei noudata verotarkastuksessa nimenomaisesti säädettyä esittämis- ja selvittämisvelvollisuuttaan. Nykytilassa sanktioinnilla ei ole käytännön vaikutusta harmaan talouden toimijoille.

Ulkomaisille yhteisöille kirjanpitovelvollisuus, kun niillä on kiinteä toimipaikka Suomessa

Harmaata taloutta harjoitetaan usein ulkomaisten yhtiöiden kautta siten, että niille tosiasiasa muodostuu kiinteä toimipaikka Suomeen. Verotarkastuksessa joudutaan usein selvittämään kiinteän toimipaikan muodostumista sekä sen verotettavan tulon määrää. Tähän liittyvä aineiston esittämisvelvollisuuden (VML 11 / 14 §) sisältö ja laajuus ovat nykyisellään epäselviä. Ulkomaisien yhteisöjen kirjanpitovelvollisuuden puuttuminen kirjanpitolaista vaikeuttaa kirjanpitoaineiston pyytämistä ja saamista verovalvontaa varten. Asialla on merkitystä myös talousrikosoikeudenkäyntien kannalta, koska kirjanpitorikoksesta voidaan tuomita vain kirjanpitovelvollisuuden laiminlyönyt henkilö. Rikoslainsäädännön ennalta estävä vaikutus voi syntyä vain kattavan lainsäädännön avulla. Ulkomaiset yritykset, joilla on kiinteä toimipaikka, joutuvat joka tapauksessa laskemaan verotusta varten tilikauden tuloksen sekä erittelemään kiinteään toimipaikkaan kohdistuvat varat ja velat. Näin ollen lakiin selkeästi kirjoitettava kirjanpitovelvollisuus ei toisi olennaista lisävelvoitetta ulkomaisille yhteisöille. Asiaa koskeva HE-luonnos on ollut lausuntokierroksella syyskuun alussa 2020. Tavoitteena on hallituksen esityksen antaminen lokakuussa 2020 aikana,

jotta laki saataisiin voimaan ensi vuoden alussa. (Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastainen toimenpideohjelma, hanke 1.2)

Arvonlisäveroilmoitusten tietosisällön laajentamistarpeet

Verohallinnolla on tarve alv-ilmoituksen tietosisällön laajentamiselle sekä automaation lisäämiselle. Tämä mahdollistaisi mm. alv-palautusten nopeamman ja tarkemman käsittelyn sekä muiden verovalvontatoimenpiteiden paremman kohdistamisen sekä resurssien optimaalisemman kohdentamisen. Tämä tehostaisi myös harmaan talouden torjuntaa ja parantaisi yritystoiminnan kilpailuneutraaliteettia, mutta vähentäisi samanaikaisesti selvityspyyntöjen määrää oikeintoimijoille.

Lisäksi Verohallinto edistää hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti transaktiokohtaisen (kauppatapahtumakohtaisen) raportoinnin käyttöönottoa Suomessa. Tämä tarkoittaa kotimaisten arvonlisäverovelvollisten toimijoiden keskinäisten kauppojen (B2B) raportointia joko lasku- tai kauppakumppanikohtaisesti. Tällä hetkellä Verohallinnolla on varsin hyvä näkyvyys rajat ylittävistä kauppatapahtumista (yhteisökauppa, maastavienti, maahantuonti), mutta maan sisällä tapahtuvassa harmaan talouden torjunnassa on ns. sokea piste. Suomessakin olevat laajemmat petosrakenne- teet ovat yhä useammin ammattimaisia, siten yhä vaikeammin havaittavissa ja aiheuttaen sitä kautta veromenetyksiä sekä vieden edellytyksiä rehelliselle yritystoiminnalle.

Kansainvälisen vertailun yhteenvetona todettakoon, että 18 EU-jäsenmaassa on käytössä erilaisia lasku/transaktiopohjaisia alv-ilmoittamisen malleja. Niissä jäsenmaissa, joissa transaktiope- rusteinen raportointivelvoite on implementoitu, on todettu sen vaikuttaneen harmaata taloutta vähentävästi joko tilastollisesti tai kokemusperäisesti ao. jäsenmaassa. Tämä on puolestaan aiheuttanut harmaan talouden liikehdintää jäsenmaasta toiseen; tarkennetut raportointivelvoitteet pienentävät olennaisesti harmaan talouden elintilaa ao. jäsenmaassa. Havaintojen mukaan Suomeen on mm. Baltiasta edellä kuvatun takia siirtynyt harmaata taloutta erityisesti alv-sektorilla, mutta myös laajemminkin verorikollisuutta, mahdollisine muine rikoslieveilmiöineen.

Verohallinnon tietojensaannin turvaaminen

Verohallinnon tietojensaannissa verovalvontaa ja verotusta varten on todennettuja katvealueita. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaisessa toimenpideohjelman hankkeessa 3.2 kehi- tetään Verohallinnon tietojensaantia kolmansilta osapuolilta muuttuvassa valvontaympäristössä. Verotus perustuu merkittävässä määrin kolmansilta osapuolilta saatuihin tietoihin. Sivullisen tie- donantovelvollisuudesta on säädetty verotusmenettelystä annetussa laissa. Mainitun lain mu- kaan jokainen on velvollinen antamaan Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot mak- samistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista.

Digitaalisen alustatalouden merkitys tulonmuodostuksessa on kasvanut, eikä nykyinen säännös sovellu muun muassa alustatalouden välityspalveluihin. Alustan ylläpitäjällä saattaa olla tieto vain välitetystä palvelusta, työsuorituksesta, tai transaktiosta ilman, että varsinainen rahasuoritus kulkee kyseisen alustan ylläpitäjän kautta. Hankkeessa sivullisen tiedonantovelvollisuutta laajen- nettaisiin siten, että Verohallinnon tietojensaanti varmistetaan myös näissä tapauksissa. Har- maan talouden torjunnan näkökulmasta lisääntyvä tietomäärä digitaalisesta kaupasta ja alusta- loudesta tarkoittaa myös mahdollisuutta antaa näitä tietoja myös muille viranomaisille näiden tiedonsaantioikeuksien mukaisesti.

Kansallista lainsäädäntöä ei tällä hetkellä edistetä, koska lähivuosina on todennäköisesti tulossa EU-lainsäädäntöä ja myös OECD-raportointistandardi alustojen tiedonantovelvollisuudesta ja kansainvälisestä tietojen vaihdosta.

Hankkeessa selvitetään lisäksi, millaisia muita kehittämistarpeita sivullisten tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin liittyy. Rahalaitostiedot (ns. Finha -vertailutiedot) ovat merkittäviä verovalvonnalle, etenkin harmaan talouden torjunnassa ja kansainvälisen alustatalouden verovalvonnassa. Hankkeessa selvitetään eri keinot rahalaitostietojen saannin turvaamiseksi verovalvonnassa. Lisäksi selvitetään, voitaisiinko parantaa Verohallinnon tietojensaantimahdollisuuksia ulkomaisista sijoitusvakuutuksista, esimerkiksi asettamalla tiedonantovelvollisuus Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden edustajille, vakuutusasiamiehille sekä vakuutuksia markkinoiville tahoille. Ulkomaisissa sijoitusvakuutuksissa on arvioitu olevan nykyisellään miljardien arvosta suomalaisten varoja. Sijoitusvakuutuksista saadut tuotot ja niihin liittyvät muut omaisuusjärjestelyt ovat olleet pitkälti verovalvonnan katvealueilla aina viime vuosiin saakka, koska verovelvollisten ei tarvitse ilmoittaa sijoitusvakuutuksia varoinaan veroilmoituksella, eikä ulkomaisilla henkivakuutusyhtiöillä ole vuosi-ilmoitusvelvollisuutta Suomeen edes vakuutuksista maksetuista tuotoista. Tämä olisi mahdollista esimerkiksi asettamalla laajempi tiedonantovelvollisuus Suomessa toimivien ulkomaisten vakuutusyhtiöiden edustajille, vakuutusasiamiehille, sekä vakuutuksia markkinoiville tahoille, jotka välittävät tiedot vakuutuksen haluavasta asiakkaasta ulkomaiselle vakuutusyhtiölle.

Lisäksi Verohallinto haluaa edistää seuraavia tietojensaantia parantavia asioita osana uutta harmaan talouden toimenpideohjelmaa.

✓ **Laajennetaan sivullisen erityistä tiedonantovelvollisuutta ja vertailutietotarkastuksen käyttöalaa**

Nykymuodossaan VML 19 § ei mahdollista massatietopyyntöjen tekemistä (vaatii yksilöinnin). Pykälän vaatimuksia tulisi laajentaa siten, että jokaisen on annettava Verohallinnon kehotuksesta valvonnan kohdentamista varten hallussaan olevat tiedot muiden verovelvollisten taloudellista asemaa tai toimintaa koskien, vaikka verovelvollisia ei olisi kehotuksessa yksilöity. Lisäksi vertailutietotarkastus voitaisiin kohdentaa sivulliseen, jonka hallussa on Verohallinnon valvonnan kohdentamiseen hyödyllisiä tietoja muiden verovelvollisten taloudellista asemaa tai toimintaa koskien.

Harmaan talouden torjunnassa esimerkiksi rakennusosalalle on säädetty velvollisuus rakentamisolmoitusten tekemiseen urakka- ja työntekijätietoja koskien. Vastaavaa sivullisilmoittajan tietoa voitaisiin kerätä ja hyödyntää Verohallinnon valvonnan kohdentamisessa myös muilla toimialoilla, esimerkiksi tilanteissa, joissa sivullisella on hallussaan sellaista tietoa (myös massatietoa), josta käy ilmi muiden yritysten tai henkilöiden toiminnan laajuus (esimerkiksi tietyllä alueella tapahtuva toiminnan kesto ja määrä). Ns. massatietojen saanti sivullisilmoittajilta parantaisi verovalvonnan käytettävissä olevien tietojen määrää ja laatua ja sitä kautta turvaisi verokertymiä ja auttaisi tunnistamaan harmaan talouden toimijoita.

✓ **Selvitetään ja laajennetaan maksupalveluntarjoajien tiedonantovelvollisuutta**

Komissio on antanut 12.12.2018 ehdotukset arvonlisäverodirektiivin muuttamisesta tiettyjen maksupalveluntarjoajia koskevien vaatimusten käyttöön ottamiseksi sekä neuvoston asetuksen N:o 904/2010 muuttamiseksi siltä osin kuin on kyse hallinnollisen yhteistyön lujittamiseen tähtäävistä toimenpiteistä alv-petosten torjumiseksi. ECOFIN on tehnyt 8.11.2019 päätöksen asian edistämisestä.

Ehdotuksilla annettaisiin säännöt maksupalveluntarjoajille asetettavasta velvoitteesta säilyttää tiedot tietyistä rajat ylittävistä maksutapahtumista sekä säännöt siitä, miten jäsenvaltioiden olisi

kerättävä nämä tiedot yhdenmukaisella tavalla. Lisäksi perustettaisiin uusi sähköinen keskusjärjestelmä (CESOP), johon maksutiedot tallennettaisiin, jotta jäsenvaltioiden petostorjuntaviranomaiset voisivat käsitellä niitä edelleen Eurofiscin puitteissa. Sähköinen keskusjärjestelmä CESOP toteutunee joko vuonna 2023 tai 2024.

Verohallinnon näkökulmasta tulee selvittää, voitaisiinko kotimaisten maksupalveluntarjoajien Verohallinnolle ilmoittamia maksutietoja hyödyntää verovalvonnassa Suomessa arvonlisäverotuksessa, tuloverotuksessa ja muissakin verolajeissa. Lisäksi tulisi selvittää, voitaisiinko tiedonantovelvollisuutta kansallisesti laajentaa siten, että se koskisi sekä ulkomailta Suomeen, että Suomesta ulkomaille tapahtuvia maksusuorituksia ja että esim. asetusehdotuksessa olevaa transaktioiden määrään liittyvää rajoitusta ei sovellettaisi, jotta tietoja voitaisiin mahdollisimman laajasti soveltaa Suomen verovalvonnassa.

Moniviranomaisyhteistyömallit edistävät viranomaisten toimintaedellytyksiä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman hankkeen 4.1 mukaan kehitetään moniviranomaisyhteistyömalleja rikosten ja pimeän työn torjumiseksi. Hankkeella pyritään turvaamaan viranomaisten toimintaedellytyksiä ja lisäämään viranomaistoiminnan vaikuttavuutta esimerkiksi vakioimalla yhteisiä moniviranomaisyhteistyön toimintamalleja ja riskiperusteista kohdevalintaa.

Yksi keskeisimmistä hankkeista moniviranomaisyhteistyön kehittämiseksi ja viranomaisten toimintaedellytysten turvaamiseksi on harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaan kohdenettujen henkilötyövuosiresurssien seurantajärjestelmän rakentaminen. Eduskunta on kohdentanut resursseja eri viranomaisille edellä mainittua tehtävää varten ja edellyttää viranomaisilta toimia harmaata taloutta ja talousrikollisuutta vastaan. Hankkeessa toteutetaan yhteinen resurssiseuranta, jolla parannetaan raportointivelvollisuutta eduskunnan suuntaan. Resurssiseurannalla varmistetaan nykytehtävien hoitaminen sekä uusien ilmiöiden haltuunotto ja tehokas viranomaisyhteistyö erityisesti operatiivisessa valvontatoiminnassa pitkillä aikavälillä.

Moniviranomaisyhteistyömalleja koskeva hankekokonaisuus muodostuu yhteensä 11 osahankkeesta. Hankkeet koskevat lähtökohtaisesti useita viranomaisia ja heidän välisessään yhteistyössä tiedostettuja kehittämistarpeita. Viisi hankkeista koskee pimeän työn ja työperäisen hyväksikäytön torjuntaan liittyviä kansallisia tai kansainvälisiä toimenpiteitä ja niihin liittyvien käytäntöjen selvittämistä. Nämä aiheet ovat viime aikoina olleet laajalti esillä mediassa mm. työperäisen hyväksikäytön ja alipalkkaus-ilmiön takia. Hankkeita ovat mm. selvitykset tietojenvaihdon ja analyysitoiminnan katvealueista työperäisen maahanmuuton valvonnan moniviranomaisyhteistyössä, selvitys ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön torjunnan menettelyistä eri maissa, selvitys työperäisiä oleskelulupia myöntävien viranomaisten edellytyksistä havaita hyväksikäytön riskitekijöitä ja työsuojeluhallinnon analyysitoiminnan kehittäminen.

Identiteettien väärinkäytösten torjunta edellyttää laajaa yhteistyötä ja uusien torjuntakeinojen käyttöönottoa monissa viranomaisissa. Verohallintoon Yritysverotusyksikön harmaan talouden torjuntatoimintoon perustetaan ID-väärinkäyttöihin ja palautuspetoksiin erikoistuva ryhmä, jonka tehtävänä on sekä Verohallinnon sisäisten torjuntatoimintojen tehostaminen, että myös viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön nykytilan arviointi ja tarvittavien muutosten tekeminen.

Elintarvikepetokset on tunnistettu osaksi kansainvälistä petosrikollisuutta ja niiden torjumiseksi on tarpeen kehittää Ruokaviraston ja Tullin välistä yhteistyötä. Rikosepäilyjen raportointivelvollisuuden laajentaminen tai niiden laadun parantaminen puolestaan lisäävät kiinnijäämisriskiä. Tällaisia toimenpiteitä ovat mm. tutkintapyyntömalli pesähoitajien käyttöön konkurssiin liittyvissä talousrikoksissa ja selvitys yrityssaneerauksen selvittäjän ilmoitusvelvollisuudesta epäillyistä rikoksista. Lisäksi selvitetään tarkemmalla tasolla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä ilmeneviä tietojenvaihdon esteitä mm. ilmoitusvelvollisten ja viranomaisten välisessä yhteistoiminnassa.

Muita viranomaisten toimintaedellytyksiä turvaavia hankkeita ovat viranomaisten tietopohjaa tukevat hankkeet sekä hankkeet tekoälyn ja data-analytiikan kehittämiseksi. Mm. julkisten hankintojen kilpailujärjestelmän tarjousdata muodostaa laajan tietopohjan, jota on mahdollista käyttää esimerkiksi vertailutietona harmaan talouden torjunnassa. Tekoäly ja data-analytiikka hankkeilla puolestaan lisätään poliisin ja ulosottohallinnon kyvykkyyttä käsitellä ja hyödyntää laaja-alaisia tietojoukkoja heidän tehtävissään.

Helsingissä 13.10.2020

Janne Marttinen
johtaja
Harmaan talouden selvitysyksikkö
Verohallinto

Marko Myllyniemi
valvontajohtaja
Yritysverotusyksikkö
Verohallinto

Tarja Valsi
Valvontapäällikkö
Yritysverotusyksikkö
Verohallinto